

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса
Шевченка

Кафедра біології, екології та методики їх викладання

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

М.Б. Болнар

« _ » _____ 20

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ МЕДИЧНИХ ЗНАНЬ ТА ПЕДІАТРІЇ

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань **01 Освіта**
спеціальність **012 Дошкільна освіта**
освітньо-професійна програма **Дошкільна освіта**

Робоча програма „Основи медичних знань та педіатрія ” для студентів за спеціальністю
012 Дошкільна освіта
„30” серпня 2016 року –15 с.

Розробник: **Василюк Василь Миколайович**, професор кафедри біології, екології та методики їх викладання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри біології, екології та методики їх викладання

Протокол № 1 від „30” серпня 2016 року

Завідувач кафедри біології, екології та методики їх викладання

„30” серпня 2016 року

М.М. Ільєнко

ВСТУП

Анотація.

Актуальність. Сучасний розвиток суспільства вимагає подальшого вдосконалення системи підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки педагогічних працівників. Педагогічна освіта покликана забезпечувати формування вчителя, який здатний розвивати особистість дитини, зорієнтований на особистісний та професійний саморозвиток і готовий працювати творчо в закладах освіти різних типів. Водночас вчитель несе моральну і юридичну відповідальність за збереження життя і здоров'я дітей на час перебування в навчальному закладі, піклування про яких покладено на нього.

Навчальна дисципліна «Основи медичних знань та педіатрія» покликана стати провідником пізнання основних захворювань дитячого віку, методів та засобів першої медичної допомоги при нещасних випадках. Розробка заходів профілактики різноманітних захворювань та вміння надавати першу допомогу є запорукою запобігання ряду хвороб та збереження здоров'я.

Роль і значення дисципліни у підготовці фахівців. Одна із цілей дисципліни – полягає в наданні уявлення про методи збереження здоров'я, формування здорового способу життя; розпізнавання та запобігання захворювань; першої допомоги при нещасних випадках.

Ключові слова: основи медичних знань, перша невідкладна допомога, профілактика захворювань.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: денна форма – 3 заочна форма – 5	Галузь знань 01Освіта	Нормативна	
	Спеціальність 012 Дошкільна освіта		
Модулів – 2	Освітньо-професійна програма Середня освіта Дошкільна освіта	Курс:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Загальна кількість годин: денна форма – 90 заочна форма – 150		Семестр	
		8-й	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: - аудиторних – 2 - самостійної роботи студента – 3	рівень вищої освіти перший (бакалаврський)	Лекції	
		18 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	8 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		54 год.	130 год.
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 40 % : 60 %

для заочної форми навчання – 13, 3 % : 86, 7 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Основи медичних знань та педіатрії» полягає в ознайомленні студентів з основними теоретичними питаннями основ медичних знань та педіатрії.

Основним завданнями вивчення дисципліни є вивчення історії розвитку педіатрії, анатомо-фізіологічних особливостей дитячого організму раннього та дошкільного віку; вивчення інфекційних захворювань дитячого віку; вміння надавати першу допомогу при невідкладних станах, проводити профілактику захворювань дитячого віку.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів педагогічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичних ситуаціях.
- Здатність до міжособистісного спілкування; комунікаційні навички, здатність до самокритики, навички роботи в команді; навички планування та управління часом; уміння і здатність до прийняття рішень.
- Здатність працювати як автономно, так і в команді на засадах міжособистісної взаємодії.

Спеціальні компетентності

- Здатність діагностувати і оцінювати рівень розвитку, досягнення і освітні потреби особистості дитини раннього і дошкільного віку та молодшого школяра.
- здатність розрізняти захворювання дітей шкільного віку та здійснювати їх профілактику, дотримуватись гігієнічних вимог при організації освітнього процесу в дошкільному закладі з метою збереження і укріплення здоров'я дітей і підлітків;

Програмні результати навчання

- характеризувати закономірності будови та функціонування організму людини у різні вікові періоди, у взаємозв'язку з навколишнім середовищем;
- володіти сучасними методами дослідження функціональних особливостей організму та здійснювати профілактику захворювань;
- дотримуватись гігієнічних вимог при організації освітнього процесу в дошкільному закладі з метою збереження і укріплення здоров'я дітей.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи педіатрії.

Тема 1. Історичні етапи розвитку основ медичних знань та педіатрії.

Визначення педіатрії як науки. Педіатрія як наука про здорову і хвору дитину, її місце в системі загальної медицини. Основні історичні етапи розвитку педіатрії в Україні. Основні напрями роботи професора І.В. Троїцького. Основні напрями роботи професора В.Є. Чернова. Внесок у розвиток педіатрії Н.М. Максимовича-Амбодика. Вклад у розвиток педіатрії професора С.Х. Хотовицького.

Тема 2. Розлади харчування та травлення у дітей. Порушення обміну речовин.

Поняття харчування. Диспепсії, їх форми, перебіг. Основне лікування простої та токсичної диспепсії. Хронічні розлади травлення у дітей. Гіпотрофія, її ступені, профілактика.

Рахіт. Етіологія, фактори, спричиняючи його розвитку. Перебіг рахіту. Специфічна та неспецифічна профілактика рахіту. Спазмофілія, перебіг, профілактика. Гіпервітаміноз Д, перебіг, профілактика.

Тема 3. Алергічні стани.

Поняття про алергічну реакцію. Фактори спричиняючи розвитку алергії. Алергічні реакції сповільненого та миттєвого типу. Екссудативно-катаральний діатез, перебіг, лікування, профілактика. Анафілактичний шок. Сироваткова хвороба. Кропивниця. набряк. Квінке.

Тема 4. Мікроорганізми та оточуюче середовище. Повітряно-крапельні інфекції.

Мікроорганізми та їх токсини. Поширення мікробів та їх вплив на довкілля. Сапрофіти. Мінливість мікробів. Паразити. Причини виникнення інфекційних захворювань. Шляхи передачі інфекції. Способи передачі інфекції. Періоди перебігу інфекційних захворювань. Імунітет, його види. Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип, перебіг, лікування і профілактика. Аденовірусна інфекція, її перебіг. Респіраторно-синтиціальна вірусна інфекція.

Тема 5. Кишкові інфекції і захворювання, що викликаються коковими бактеріями.

Кишкові інфекції у дітей, класифікація. Дизентерія, перебіг, лікування і профілактика. Сальмонельоз, перебіг, лікування і профілактика. Вірусні гепатити В і С. Перебіг, лікування, профілактика. Стрептококові і стафілококові інфекції, клініка, лікування, профілактика.

Змістовий модуль 2.

Долікарська медична допомога в загрозових для життя станах.

Тема 6. Загальна характеристика травм та їх профілактика.

Загальне поняття і види травм. Травматичний шок, його перебіг, основні ознаки. Особливості спортивних травм. Поняття політравматизму. Ускладнення, що виникають при травмуванні. Засоби профілактики. Долікарська допомога при травмах голови, шиї, хребта, грудної клітини, кінцівок. Рани, їх види (різані, колоті, вогнестрільні та інші). Місцеві та загальні ознаки ран. Види ран, інфікування ран, як ускладнення. Течія ранового процесу. Долікарська медична допомога при пораненнях. Закриті ушкодження, визначення причини, профілактика, перша допомога.

Тема 7. Кровотечі, їх види і методи тимчасової зупинки кровотеч.

Небезпека кровотеч, їх види. Внутрішні та зовнішні кровотечі. Методи зупинки зовнішніх кровотеч. Особливості крововтрати у дітей. Загальна характеристика і методи першої допомоги при внутрішніх кровотечах.

Тема 8. Переломи кісток, їх профілактика. Транспортна іммобілізація та її особливості. Десмургія, види пов'язок.

Види і ознаки переломів кісток. Особливості переломів у дітей. Поняття про транспортну іммобілізацію при ушкодженні кісток. Засоби транспортної іммобілізації.

Різновиди коригуючих, іммобілізуючих, оклюзійних пов'язок. Перев'язувальний матеріал (гіпсові, клейові та бинтові пов'язки). Принципи, методи та техніка накладання пов'язок. ня до її застосування і основні правила.

Тема 9. Долікарська медична допомога при нещасних випадках, їх профілактика.

Загальна характеристика гострих отруень, їх види. Шляхи потрапляння токсинів до організму. Ознаки гострих отруень токсинами рослинного походження і грибами, алкоголем і його сурогатами, речовинами побутової хімії. Принципи надання долікарської медичної допомоги. Перша допомога при утопленні, види утоплення. Особливості долікарської допомоги при утопленні дітей та підлітків. Алгоритм дій при ураженні електричним струмом та блискавкою. Опіки, види опіків, ступені. Опікова хвороба. Опіковий шок. Долікарська допомога при опіках. Обмороження, ступені обмороження. Долікарська допомога при обмороженні. Переохолодження.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усьо го	у тому числі					ус ьо го	у тому числі					
		л	п	ла б	ін д	с. р.		л	п	лаб	ін д	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Будова та вікові особливості розвитку фізіологічних систем організму.													
Тема 1. Історичні етапи розвитку основ медичних знань та педіатрії.	10	2	2			6	10						10
Тема 2. Розлади харчування та травлення у дітей. Порушення обміну речовин.	10	2	2			6	12	2					10
Тема 3. Алергічні стани.	10	2	2			6	20						20
Тема 4. Мікроорганізми та оточуюче середовище. Повітряно-	10	2	2			6	24	2	2				20

крапельні інфекції.												
Тема 5. Кишкові інфекції і захворювання, що викликаються коковими бактеріями.	10	2	2			6	24	2	2			20
Тема 6. Загальна характеристика травм та їх профілактика.	10	2	2			6	24	2	2			20
Тема 7. Кровотечі, їх види і методи тимчасової зупинки кровотеч.	10	2	2			6	14	2	2			10
Тема 8. Переломи кісток, їх профілактика. Транспортна іммобілізація та її особливості. Десмургія, види пов'язок.	10	2	2			6	12	2				10
Тема 9. Долікарська медична допомога при нещасних випадках, їх профілактика.	10	2	2			6	10					10
Усього годин	90	18	18			54	150	12	8			130
Модуль 2												
ІНДЗ	20		-	-	-	20			-	-	-	
Усього годин	180	34	28	8		110	150	12	8			130

5. Теми семінарських, практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Історичні етапи розвитку основ медичних знань та педіатрії.	2
2.	Розлади харчування та травлення у дітей. Порушення обміну речовин.	2
3.	Алергічні стани.	2
4.	Мікроорганізми та оточуюче середовище. Повітряно-крапельні інфекції.	2
5.	Кишкові інфекції і захворювання, що викликаються коковими бактеріями.	2
6.	Загальна характеристика травм та їх профілактика.	2
7.	Кровотечі, їх види і методи тимчасової зупинки кровотеч.	2
8.	Переломи кісток, їх профілактика. Транспортна іммобілізація та її особливості. Десмургія, види пов'язок.	2
9.	Долікарська медична допомога при нещасних випадках, їх	2

	профілактика.	
	Всього	18

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1 Вклад у розвиток педіатрії професора С.Х. Хотовицького.	6
2.	Тема 2 Хронічні розлади травлення у дітей Хронічні розлади травлення у дітей.	6
3.	Тема 3 Сироваткова хвороба. Кропивниця. набряк. Квінке.	6
4.	Тема 4 Аденовірусна інфекція, її перебіг. Респіраторно-синтиціальна вірусна інфекція.	6
5.	Тема 5 Стрептококові і стафілококові інфекції, профілактика.	6
6.	Тема 6 Закриті ушкодження, визначення причини, профілактика, перша допомога.	6
7.	Тема 7 Особливості крововтрати у дітей	6
8	Тема 8 Принципи, методи та техніка накладання пов'язок.	6
9	Тема 9 Обмороження, ступені обмороження. Долікарська допомога при обмороженні.	6
	Разом	54

7. Індивідуальні завдання

1. Основні історичні етапи розвитку педіатрії в Україні.
2. Хронічні розлади травлення у дітей.
3. Специфічна та неспецифічна профілактика рахіту.
4. Геморрагічні діатези.
5. Вродженні вади серця, основні симптоми.
6. Пієлонефрит, його перебіг. Гломерулонефрит, перебіг.

7. Ожиріння, класифікація, перебіг, лікування, профілактика.
8. Захворювання гіпофіза, щитоподібної залоз
9. Поняття лордозу, кіфозу, сколіозу. Ступені перебігу сколіозу.
10. Профілактика сколіозу.
11. Плоскостопість, профілактика.
12. Профілактика короткозорості.
13. Вплив на дітей мобільного телефона, комп'ютера, комп'ютерних ігор.
14. Неврози, їх форми. Істеричний невроз. Неврастенія. Невроз нав'язливих станів
15. Лікування та профілактика неврозів та самогубства.
16. Лишаї, види лишаїв.
17. Короста, перебіг, профілактика, лікування.
18. Поширення мікробів та їх вплив на довкілля.
19. Сапрофіти.
20. Мінливість мікробів.
21. Паразити
22. Туберкульозний менінгіт.
23. Епідемія туберкульозу на Україні.
24. Профілактика туберкульозу і СНІДу, Віч-інфекції, вірусних гепатитів.
25. Стрептококові і стафілококові інфекції, клініка, лікування, профілактика

8. Методи навчання

Розповідь з елементами бесіди, практичні роботи, розв'язування творчих завдань, робота з навчальними посібниками і підручниками.

9. Методи контролю

Усне індивідуальне опитування, поточне тестування, оцінка за навчальний проект

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9
5	5	5	5	5	5	5	5	5

ІНДЗ (20 балів)	/2 (30 балів)	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
15		70	100

T1, T2 ... T4 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для екзамену
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Курс лекцій і практичних занять; ілюстративні матеріали

Критерії оцінювання знань та вмінь студентів

Екзамен (усна відповідь)	
A5 (відмінно)	Студент має глибокі міцні і системні знання з курсу, вільно володіє понятійним апаратом. Будує відповідь логічно, послідовно, розгорнуто, використовуючи біологічну термінологію.
B 4 (добре)	Студент має міцні ґрунтовні знання, вміє застосовувати їх на практиці, але може допустити неточності в формулюванні відповідей, окремі помилки при виконанні практичних робіт.
C 4 (добре)	Студент знає програмний матеріал повністю, має практичні навички, але недостатньо вміє самостійно мислити, не може вийти за межі теми.
D 3 (задовільно)	Студент знає основні теми курсу, має уявлення про проблематику поставлених питань, але його знання мають загальний характер, відповіді не підкріпленні прикладами. При виконанні практичних завдань допускає помилки.
E 3 (задовільно)	Студент має прогалини в теоретичному курсі та

	практичних вміннях. Замість чіткого термінологічного визначення пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні.
X 2 (незадовільно)	Студент має фрагментарні знання з теми змістового модулю. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал.
F 1 (незадовільно)	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.

12. Рекомендована література

Основна

1. Биомедицинская этика Под ред. В.И. Покровского. М.: Медицина, 1997.
2. Мазурин А.В., Воронцов И.М. Пропедевтика детских болезней. СПб.: Фолиант, 2000. С.32-59.
3. Майданник В.Г. Основы клінічної діагностики в педіатрії. К., 1998. 213 с.
4. Медицина дитинства Під ред. П.С.Мощича К.; Здоров'я, 1994. Т.2. С. 287 с..
5. Коцур Н.І. Основы педіатрії та дитячої гігієни. Н.І. Коцур Чернівці: Книги ХХІ, 2008. – 629 с.

Додаткова

6. Мощич П.С. Медицина дитинства. К.: Здоров'я, 1994. т.1. С.187-201.
7. Нечитайло Ю.М., Безрук В.В. Довідник студента з вивчення дисципліни “Пропедевтична педіатрія” Чернівці, 2008. 24 с.
8. Пропедевтика внутрішніх хвороб з доглядом за хворими За заг. ред. Єпішина А.В. Тернопіль: Укрмедкнига, 2001.
9. Смирнова З.М., Алтинбекова З.Б. Основы сестринської справи. Посібник з мед сестринського процесу. К.: ”Здоров'я”. 2002.
10. Чеботарьова В.Д., Майданник В.Г. Пропедевтична педіатрія. К., 1999. С.40-50.